gemeente BERGEN
REKENKAMER
COMMISSIE

Gemeente Bergen
14ip.06862 10/09/2014

Aan de Raad der gemeente Bergen
Postbus 175
1860 AD BERGEN

Postbus:----------

ZAAKNUMMER:----------

Contactpersoon : Mieke Miedema
Doorkiesnummer : (072) 888 03 09
Bijlage(n) : 3

Datum : 8 september 2014.
Uw brief van :
Uw kenmerk :
Verzenddatum :

Onderwerp : Onderzoeksrapport HVC

Geachte Raad,

Bij brief van 12 mei 2014 zonden wij u de concept-rapportages m.b.t. het (gemeenschappelijke en het lokale) onderzoek naar de relatie tussen de HVC en de aandeelhouders toe. Deze rapportages hebben wij voorzien van een oplegnotitie. Wij hebben ten aanzien van deze stukken een reactie gevraagd aan het college van burgemeester en wethouders.

Van het college ontvingen wij de bijgevoegde brief van 11 augustus j.l. De inhoud van deze bestuurlijke reactie gaf ons geen aanleiding om wijzigingen in de concept-rapportages aan te brengen weshalve wij deze definitief vastgesteld hebben.

De bestuurlijke reactie was voor ons wel reden om op enkele specifieke punten nader in te gaan. Een en ander is vastgelegd in onze, eveneens hierbij gevoegde, brief van heden..

Met vriendelijke groet,
Nemens de rekenkamercommissie,

A.A.J. Meester
voorzitter

gemeente BERGEN
REKENKAMER
COMMISSIE

Gemeente Bergen
14ip.06863 10/09/2014

Postbus:----------

ZAAKNUMMER:----------

Aan het college van burgemeester
en wethouders van Bergen
Postbus 175
1860 AD BERGEN

Contactpersoon : Mieke Miedema
Doorkiesnummer : (072) 888 03 09
Bijlage(n) : -

Datum : 8 september 2014.
Uw brief van : 11 augustus 2014.
Uw kenmerk : 14UIT05515
Verzenddatum :

Onderwerp : Reactie op rekenkamerrapport HVC.

Geacht college,

Op 11 augustus is door u bestuurlijk gereageerd op de door de rekenkamercommissie van de gemeente Bergen uitgebrachte rapporten met betrekking tot de HVC. Wij danken u voor uw uitgebreide reactie en zullen deze, samen met deze brief, als bijlage bij onze definitieve oplegnotitie bij het lokale onderzoek HVC voegen.

Uw reactie vormt voor ons geen aanleiding onze conclusies en aanbevelingen aan te passen. Het is aan de raad om een eigen kritische afweging te maken met de kennis uit onze rapportage en uw bestuurlijke reactie. In die afweging kan de raad beoordelen welke aanbevelingen uit onze rapportage worden overgenomen.

Ten behoeve van de komende raadsbehandeling willen wij nog een aantal accenten aan u en de raad meegeven naar aanleiding van uw bestuurlijke reactie.

Risico's uit hoofde van de deelname in HVC.
Zoals in onze rapportage is uiteengezet dragen de gemeenten het ondernemersrisico dat samenhangt met de bedrijfsvoering van HVC. Het risico dat de gemeente wordt aangesproken op de gegarandeerde leningen wordt door het college ingeschat op 1 %. Er wordt (nog) geen uitspraak gedaan op het risico dat voortvloeit uit artikel 7 van de ballotageovereenkomst (aanzuiveren van een negatief exploitatieresultaat). In de huidige afval- en energiemarkt achten wij het risico uit dien hoofde aanzienlijk hoger. Dit zowel voor de kans dat een negatief exploitatierisico zich kan voordoen, als voor de omvang van het daarmee samenhangend effect op het weerstandsvermogen. Wanneer de overcapaciteit op de markt aanhoudt, in combinatie met een halvering van de afvalstromen uit de gemeenten en de dalende energieprijs is er een reële kans dat gedurende langere tijd een negatief exploitatieresultaat moet worden aangezuiverd door de gemeenten.

Juiste vestiging van uitsluitend recht (alleenrecht).
Wij hebben geen stukken kunnen raadplegen waaruit de juridisch juiste vestiging van dit recht voor de afvalverwerking blijkt. Het tekenen van een dienstverleningsovereenkomst alleen voldoet naar onze mening niet aan de gestelde eisen voor een juridisch correcte vestiging van dit recht.

Gegarandeerde leningen
Bestaande gegarandeerde leningen hebben ook betrekking op de gedane investeringen in alle vormen van duurzame energie. Voor de toekomst is de afspraak gemaakt dat gemeenten kunnen bepalen of zij mee willen doen met duurzame investeringen. Dit is nog niet zodanig uitgewerkt dat er geen verdere risico's uit voort kunnen vloeien die uiteindelijk van invloed zijn op reeds bestaande gegarandeerde leningen.

Duurzaamheiddoelstellingen
In de bestuurlijke reactie wordt ingegaan op de betrokkenheid van de raad bij de duurzaamheidagenda. Dit maakt echter nog niet inzichtelijk de mate waarin de duurzaamheidinvesteringen van HVC daaraan bijdraagt, in relatie tot de kosten daarvan.

Met vriendelijke groet,
Nemens de Rekenkamercommissie Bergen,

A.A.J. Meester
voorzitter

gemeente BERGEN

Aan de Rekenkamercommissie Bergen-NH
T.a.v de voorzitter de heer A. A. J. Meester
Vrouwgeestweg 50
2481 KN WOUBRUGGE

Afdeling	:	Ontwikkeling	Datum	:	11 augustus 2014
Onderdeel	:	Ontwikkelaars	Ons kenmerk	:	14UIT05515
Contactpersoon	:	Astrid van Mierlo	Zaaknummer	:	BB14.00074
Telefoonnummer	:	(072) 888 00 00	Uw brief van	:	10 maart 2014
Bijlage(n)	:	1	Uw kenmerk	:	
			Verzenddatum	:	12 augustus 2014

Onderwerp : Reactie college op rekenkamerrapport HVC

Geachte heer Meester,

Op 10 maart 2014 stuurde u ons het " IPR NORMAG concept onderzoeksrapport "Relatie tussen aandeelhoudende gemeenten en HVC" en het "IPR Normag rapport lokaal onderzoek naar de relatie tussen de aandeelhoudende gemeenten en de HVC" toe.
Bij de rapporten heeft u middels een oplegnotitie een "Focus voor de gemeenteraad Bergen" gevoegd.

In de bijlage vindt u onze bestuurlijke reactie op beide rapporten. Wij hebben ons daarbij voornamelijk gericht op de "Focus voor de gemeenteraad Bergen". De overige rapporten en bijlagen hebben wij voor kennisgeving aangenomen. Onze reactie hebben wij in de bijlage van deze brief aangegeven.

Wij zijn van mening dat de gekozen vorm, de gemeenschappelijke regeling VVI, voldoende houvast biedt voor een juiste aansturing en verantwoording in het dossier HVC. Zeker wanneer op onderdelen de voorgestelde aanpassingen plaatsvinden.

Of de informatiestroom over HVC naar de gemeenteraad op een juist niveau is, vinden wij lastig in te schatten. Wij wachten graag de reactie van de raad af, deze kan het beste aangeven over welke onderdelen hij meer informatie wil hebben en op welke onderdelen hij meer wil sturen. Deze reactie kunnen wij gebruiken om de afstemming HVC verder te optimaliseren.

Tijdelijk bezoekadres: Jan Ligthartstraat 4 Alkmaar Correspondentieadres: Postbus 175, 1860 AD Bergen Tel. 072 888 00 00 Fax 072 888 01 00
info@bergen-nh.nl www.bergen-nh.nl

gemeente BERGEN

Tot slot
Hebt u nog vragen? Neemt u dan contact op met de heer Tjeerd Bosma op telefoonnummer (072) 888 00 00. Wilt u bij correspondentie het kenmerk 14uit05515 vermelden?

Met vriendelijke groet,
college van Bergen,

drs. W.J.M. Bierman,
secretaris

drs. H. Hafkamp,
burgemeester

gemeente BERGEN

BIJLAGE: Bestuurlijke reactie college op IPR Normag rapporten

Reactie op de conclusies en aanbevelingen zoals aangegeven als focus door de Rekenkamercommissie Bergen (zie de oplegnotitie van de Rekenkamercommissie in de bijlage)
De belangrijkste conclusies en aanbevelingen van het gemeenschappelijk onderzoek zijn opgenomen in de bestuurlijke samenvatting (deel I van dat rapport). In het lokaal rapport zijn deze opgenomen in hoofdstuk 1.3.
De Rekenkamercommissie heeft daarbij een focus aangegeven (middels een oplegnotitie) ten aanzien van de situatie in Bergen door het accent te leggen op een aantal van deze conclusies en aanbevelingen. Allereerst zal een reactie worden gegeven op deze (door de Rekenkamercommissie aangegeven) conclusies en aanbevelingen. Daarna zal nog aanvullend en een meer algemene reactie worden gegeven op andere uitkomsten uit beide rapporten.

Conclusies en aanbevelingen zoals aangeven in de focus (zie oplegnotitie) door de Rekenkamercommissie:

Het gemeenschappelijk rapport:
"IPR Normag rapport inzake de relatie tussen de aandeelhoudende gemeenten en de HVC"

Volgens rapport: **HVC houdt zich aan het afgesproken besturingsmodel**
Het besturingsmodel is de wijze waarop is afgesproken dat HVC met de aandeelhouders om moet gaan. HVC houdt zich aan dat model. Dat wil niet zeggen dat deze met elkaar gemaakte afspraken ook geschikt zijn om de raad zijn kaderstellende en controlerende taak te laten uitoefenen.

Reactie college: In het verleden is gekozen voor deelname aan de HVC volgens een bepaalde constructie. De gemeente Bergen (de portefeuillehouder) neemt deel aan de HVC middels een gemeenschappelijke regeling als lid van het algemeen bestuur van de VVI (de gemeenschappelijke regeling Vuil VerbrandingsInstallatie Alkmaar en omstreken). De VVI is aandeelhouder in de HVC. Het aandeel van de gemeente Bergen in de HVC is ongeveer op 1.8%. De VVI heeft zitting in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA). De directie en de raad van commissarissen van de HVC leggen verantwoording af aan de AVA, Ook leggen zij de AVA belangrijke koerswijzigingen voor. De raad kan haar kaderstellende en controlerende rol uitoefenen via het college. Het college heeft de taak de raad actief te informeren. In de praktijk betekent dit dat alle belangrijke strategische beleidswijzigingen alsmede het jaarverslag en de jaarrekening via het college aan de raad worden voorgelegd. Afgelopen jaar heeft het college dan ook het jaarverslag, de jaarrekening, het beleidsplan en de begroting voorgelegd aan de raad. Binnen de gekozen constructie is een meer directe sturing vanuit de raad niet mogelijk. Dit geldt voor alle deelnemende gemeenten en is min of meer ook inherent aan de deelname aan een gemeenschappelijke regeling die op deze wijze is ingericht. Tot op heden is zowel ambtelijk als bestuurlijk gebleken dat naast de formele constructie er sprake is van een goede samenwerking met de HVC. Dit blijkt onder meer uit de voortdurende en actieve wijze van het geven van informatie en toelichting door de HVC zelf op alle belangrijke processen, de jaarrekening en het jaarverslag, alsmede de gevraagde

betrokkenheid bij de besluitvorming van strategische beleidswijzigingen, zowel aan de ambtelijke organisatie als het gemeentebestuur en ook de raad.

Volgens rapport: **Gemeentelijke risico's aanzienlijk. Het volledige ondernemersrisico HVC ligt bij de gemeenten.**
HVC en de deelname daarin door gemeenten kent een lange historie. Waar de HVC voorheen een bedrijf was met een laag risicoprofiel (gemeenten leverden het afval dat door HVC werd verbrand) is het nu een onderneming met een aanzienlijk hoger risicoprofiel. HVC opereert voor energie en afval op een open markt. Daarbij spelen de volgende marktomstandigheden:

* Er is een overcapaciteit aan afvalverwerking. Hierdoor is het gemeentelijk afval onvoldoende (en een steeds kleiner deel) om de ovens te laten branden. Ander afval kan alleen tegen veel lagere markttarieven worden verkregen.
* Door het overheidsbeleid tot 2020 voor nog betere afvalscheiding daalt het aandeel huishoudelijk afval aanzienlijk in de komende jaren, waardoor de overcapaciteit toeneemt en HVC het merendeel van haar verbrandingscapaciteit moet vullen met afval uit de vrije markt.
* Er is een overcapaciteit aan energieopwekking. Hierdoor staan de energie-opbrengsten van HVC onder druk. Beleid op minder energieverbruik en hogere duurzame energieopwekking vergroten deze overcapaciteit met risico op dalende tarieven.

Deze marktomstandigheden kunnen het resultaat van HVC verder verslechteren. De gemeenten dragen feitelijk het volledige ondernemingsrisico van de HVC waardoor de hiervoor genoemde risico's concrete financiële effecten kunnen hebben op de financiële positie van gemeenten.

Deze financiële effecten kunnen zich op drie manieren voordoen

* De gemeenten staan bij elkaar (hoofdelijk) garant voor (maximaal) 670 miljoen aan schulden van HVC (art. 9 van de ballotageovereenkomst).
* Als HVC verlies lijdt, daalt het (zeer beperkte) eigen vermogen van HVC en zijn gemeenten gehouden het verlies van de HVC te compenseren (art. 7 van de ballotageovereenkomst).
* Gemeenten krijgen een tarief voor huishoudelijke afvalverwerking van hun burgers in rekening gebracht dat aanzienlijk hoger is/kan zijn dan het tarief op de vrije markt.

Reactie college: Het klopt dat het tarief dat de HVC momenteel in rekening brengt bij de deelnemende gemeenten hoger is dan het tarief welk de HVC op de vrije markt hanteert. Het tarief van de HVC is momenteel 78 euro per kilo ton. Dit is het laagste tarief van alle vuilbrandingscentrales in Nederland. Het tarief wat de HVC hanteert op de vrije markt ligt echter nog lager, op 74 euro per kilo ton. Dit lagere tarief wordt gebruikt om de overcapaciteit van de HVC zo volledig mogelijk te kunnen benutten. Dit komt weer tegen gunste van de deelnemende gemeenten.
De keuze voor HVC is gericht op de lange termijn en dit is ook in de tariefstelling verwerkt. Op de langere termijn is het mogelijk dat de constructie met HVC voor de deelnemende overheden een meer gunstige tarief laat zien dan in de vrije markt, maar dat hoeft niet. Destijds heeft men bij het zelf oprichten van de verbrandingscentrale voor ogen gehad dat de kosten hiervan uiteindelijk lager zou uitvallen dan bij het uitzetten van de vuilverbranding in de vrije markt. Daarnaast zijn de kosten van HVC meerjarig verwerkt in onze begroting en door het werken met een voorziening 'Afvalstoffenheffing' worden de fluctuaties in de

tarieven zoveel mogelijk opgevangen, waardoor ook de gevolgen voor de burgers beperkt zijn.
Ten aanzien van het financiële risico voor de gemeente Bergen bij de huidige deelname aan de HVC kan worden aangegeven dat de gemeente alleen garant staat voor gegarandeerde geldleningen die worden goedgekeurd door de VVI en alleen betrekking hebben op investeringen ten behoeve van de vuilverbranding. Bij alle overige investeringen gericht op duurzaamheid of energieopwekking heeft elke gemeente op individuele basis de keuze om deel te nemen. Tegenover de gegarandeerde geldleningen staat (naar rato van aandeel) een garantstellingprovisie (1% van de gegarandeerde geldlening) van het desbetreffende boekjaar). Daarnaast kan de gemeente dividend ontvangen bij een positief resultaat.
In 2012 is wegens strengere interpretatie van de regelgeving door de externe accountant in de jaarrekening van de HVC de afschrijvingsmethode gewijzigd, van annuitair naar lineair. De werkelijke (jaarlijkse) afschrijvingslasten zijn daardoor hoger geworden dan de begrote waardoor de HVC een aanzienlijk verlies leed. Op termijn is deze afschrijvingsmethodiek voordeliger. Het omslagmoment ligt in 2020. Het door de wijziging ontstane verlies is geen resultaat van veranderde prestaties van de HVC maar het gevolg van een boekhoudkundige wijziging. Om het verlies te compenseren is een bezuinigingsoperatie in gang gezet. Deze bezuiningsoperatie loopt volgens schema. Het resultaat voor 2013 is al sterk verbeterd ten opzichte van 2012 en het is de verwachting dat de trend van het verlies in 2014 wordt omgebogen tot een neutraal resultaat. Voor de jaren hierna wordt weer een positief resultaat verwacht.(bron jaarverslag 2013).
Het college acht het risico van de garantstelling zeer laag in. De volgende tekst hierover is opgenomen in de Naris:

> ***Risicogebeurtenis:***
> *De gemeente wordt aangesproken op haar garantstelling voor de HVC*
> ***Financieel***
> *Gemeente draagt bij aan aflossing leningen van de HVC als die zelf de capaciteit niet meer hebben*
> ***Risico oorzaak(extern)***
> *Door verslechterde bedrijfsresultaten van de HVC verzoeken hun financiers de garantstellende gemeenten om hun garantstelling in te lossen*
> ***Opmerking***
> *Verder kans 1% omdat we het minimaal achten dat de HVC hierop aangesproken gaat worden. Ondanks verslechtering op de afvalmarkt denken wij niet dat de HVC zodanig onder druk komt te staan dat het echt mis gaat.*
> *De afbouw van de garantstelling wordt uitgesteld tot en met 2015. Het gemeentelijk risico is dat in geval van betalingsproblemen met betrekking tot aflossing en rente van de gegarandeerde leningen van HVC, de gemeenten naar rato kunnen worden aangesproken. Dit risico wordt nu minder snel afgebouwd.*

Volgens rapport: **Geen evenwicht tussen het financiële ondernemingsrisico van gemeenten en de invloed van gemeenteraden**
Zeker bij indirect aandeelhouderschap (via een gemeenschappelijke regeling) staat de raad op grote afstand van de besluitvorming binnen de HVC en besluitvorming door aandeelhouders van HVC. Dit wordt versterkt omdat de HVC een grote NV is, waarbij wettelijk veel van de bevoegdheid van aandeelhouders zijn komen te liggen bij de Raad van Commissarissen. Een gemeenschappelijke regeling tussen de gemeente en de HVC

vergroot weliswaar de deskundigheid van de aandeelhouder maar vergroot aanzienlijk de afstand tussen raad en de besluitvorming aangaande de HVC.

Reactie college: In 1997 is gekozen voor deelname in de gemeenschappelijke regeling op basis van de strategie van een integrale ketenbeheer binnen de HVC. Dit is voortgekomen uit de wens van deelnemende gemeenten om duurzamer met afval om te gaan. Dit betekent het voeren van regie over alle schakels van het gemeentelijk afvalbeheer. Alle deelnemende gemeenten zijn en worden bij strategische beleidswijzigingen betrokken waarbij voortdurend sprake is van invloed en medezeggenschap. Dit vindt direct plaats door zitting van de portefeuillehouder als lid van het algemeen bestuur van de VVI. Daarnaast heeft de VVI zitting in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA). De directie en de raad van commissarissen leggen verantwoording af aan de AVA. Ook leggen zij de AVA belangrijke koerswijzigingen voor.
De college informeert, als lid van het algemeen bestuur van de VVI, de raad. Daarnaast heeft ook de HVC zelf zich de taak gesteld om waar gewenst de raad nadere toelichting te geven op processen en besluiten. Het is echter inherent aan de gekozen constructie van deelname aan een gemeenschappelijke regeling dat de raad niet direct invloed uitoefent maar via het zittende gemeentebestuur.
In algemene zin zijn echter de wijze van controleren en sturen door de raad bij de deelname aan gemeenschappelijke regelingen onderwerp van nader onderzoek. Wij wachten daarbij graag de reactie van de raad af over op welke wijze zij invloed willen uitoefenen in dergelijke regelingen.

Ten aanzien van investeringen is voor een structuur gekozen waarbij deelnemende gemeenten via de VVI (investeringen direct ten behoeve van de vuilverbranding) dan wel individueel binnen de VVI (investeringen gerelateerd aan andere activiteiten dan de vuilverbranding) de keuze hebben om wel of niet in een investering deel te nemen. Dit onderscheid in deelname bij investeringen is het resultaat van een (op verzoek van de aandeelhouders) recente strategische herijking. Er wordt daarbij onderscheid gemaakt in vier typen projecten waarvoor verschillende regimes en voorwaarden gelden ten aanzien van garantstelling en (afbakening van) risico's. De risico's voor investeringen worden extern onderzocht voordat aandeelhouders wordt verzocht om een standpunt in te nemen. Bij een specifieke groep, de 'type 2'-activiteiten (de duurzaamheidsinvesteringen), hebben de aandeelhouders, en dus ook de VVI, de mogelijkheid om te besluiten om gevrijwaard te worden van de economische gevolgen van deze activiteiten. Anders gezegd, om te participeren voor eigen rekening en risico.

Volgens rapport: **De HVC is uitvoerder van wettelijke taken van gemeente en van duurzaamheidsbeleid, maar (eigendom van) de HVC is daarvoor niet noodzakelijk**
Historisch gezien vervulde de HVC een wettelijke taak ten aanzien van huishoudelijk afval, en vervult dat nog steeds. In de door aandeelhouders gesteunde strategie zijn de activiteiten uitgebreid met aan huisvuil gerelateerde, maar ook niet aan huisvuil gerelateerde activiteiten. Op zich is hiervoor de HVC niet noodzakelijk. Ook de relatie tussen eigendom van de HVC en de verwerking door de HVC zou prima doorbroken kunnen worden (nu is er de onderlinge afspraak dat aandeelhouders verplicht hun huishoudelijk afval aanleveren en niet-aandeelhouders geen huishoudelijk afval mogen aanleveren). Dit kan omgezet worden naar een vrije markt van aanbod en tarifering. Het is de vraag waarom de HVC gebruikt zou moeten worden voor niet huisvuil gerelateerde duurzaamheidsinvesteringen.

Reactie college: De HVC voert nog steeds de wettelijke taak uit van afvalverwerking. Omdat de gemeente er aan hecht dat dit ook binnen de kaders van duurzaamheid plaatsvindt heeft onlangs een herijking van de strategie plaatsgevonden. De gemeente heeft er mee ingestemd dat waar mogelijk er duurzaam wordt geïnvesteerd. Door de wettelijke taak van afvalverwerking onder te brengen in een gemeenschappelijke regeling kunnen deelnemende gemeenten invloed uitoefenen op de wijze waarop dit gebeurd.
Er heeft overigens geen verschuiving plaatsgevonden van wettelijke taken naar duurzame investeringen zoals in het rapport mogelijk kan worden gelezen. De basis blijft de wettelijke taak van vuilverbranding. De investeringen in het kader van duurzaamheid die niet direct gerelateerd zijn aan deze afvalverwerking vormen slechts een klein aandeel van de totale omzet van HVC (4%).

Volgens rapport: **Uittreden uit de HVC is nagenoeg niet mogelijk gemaakt**
De overeenkomsten tussen gemeenten, gemeenschappelijke regelingen, HVC en door de gemeente gegarandeerde leningen maken uittreden tegen reële condities nu niet mogelijk.

Reactie college: In de NV HVC nemen momenteel 48 gemeenten deel. Een gemeente kan uittreden door zijn aandeel tegen nominale waarde aan een andere publiekrechtelijke organisatie over te dragen. Hierdoor is de financiële positie van HVC relatief ongevoelig voor eventueel uittredende gemeenten (art. 5). Het is echter raadzaam om eventuele uittreding uit de gemeenschappelijke regeling VVI en/of de NV HVC altijd te bekijken in afstemming met andere gemeenten, zodat de directe (financiële) gevolgen van de uittreding uit de gemeenschappelijke regeling, maar ook voor het opnieuw uitbesteden van de afvalverwerking, zorgvuldig in kaart kunnen worden gebracht.

Het lokale rapport:
"IPR Normag rapport lokaal onderzoek naar de relatie tussen de aandeelhoudende gemeenten en de HVC"

Volgens rapport: **De instemming van de gemeenschappelijke regeling VVI met aandeelhoudersbesluiten HVC gaat verder dan de doelomschrijving van de VVI.**
De doelomschrijving luidt als volgt: *"De gemeenschappelijke regeling wordt getroffen ter behartiging van het belang van de verwerking van de door de deelnemende gemeenten ingevolge de Afvalstoffenwet verkregen afvalstoffen."* Deelname in bijvoorbeeld het windpark Gemini past o.i. niet in deze doelomschrijving. Het is daarmee de vraag of beslissingen buiten de doelomschrijving rechtmatig zijn.

Reactie college: De doelomschrijving is inderdaad te beperkend naar de huidige tijd. Voorgesteld wordt om de doelomschrijving van de VVI en het daaraan verbonden aandeelhouderschap te actualiseren en in lijn te brengen met de huidige strategie en doelen van HVC, zoals door de aandeelhouders is goedgekeurd.

Volgens rapport: **Onbekend wat de HVC Bijdraagt aan de duurzaamheidsdoelstellingen van Bergen.**
De raad verkrijgt geen informatie voor welk deel de deelneming in de HVC de eigen

duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente weet te realiseren en tegen welke kosten en risico's.

Reactie college: In 2011 heeft de gemeente samen met HVC de Routekaart "Bergen Energieneutraal" ontwikkeld om inzicht te krijgen in de haalbaarheid van de doelstelling om in 2030 een energieneutrale gemeente te zijn Deze kaart is besproken met de gemeenteraad. De routekaart brengt in beeld welke opties de gemeente heeft voor energiebesparing en duurzame energie. Ook is bekeken wat dat vraagt van bewoners, bedrijven en de gemeente zelf en welke rol andere organisaties spelen in dit traject.
In het geval van de HVC wordt bij elke investering gerelateerd aan duurzaamheid bekeken of deelname door de gemeente Bergen gewenst is.

Volgens rapport: **De jaarrekening van Bergen geeft geen goed inzicht in de risico's uit de ballotageovereenkomst.**
De risico's uit hoofde van artikel 7 van de ballotage-overeenkomst (het compenseren van verliezen van HVC) is niet in de jaarrekening benoemd. De garantstelling voor leningen ad maximaal 670 miljoen is niet toegespitst op het uiteindelijke aandeel van de gemeente Bergen. Dit aandeel bedraagt ca. 10 miljoen euro. De kans op het reëel worden van deze risico's is, door marktomstandigheden en het gewijzigd risicoprofiel van HVC, aanzienlijk toegenomen. Dit betreft zeker het risico uit artikel 7.

Reactie college: Dit risico wordt opgenomen in de jaarrekening 2014 onder het kopje waarborgen en garanties. Daarnaast is het risico benoemd in Naris (Risicomanagementsysteem). De garantstelling van 10 miljoen is gerelateerd aan het totaal aan gegarandeerde leningen van de HVC van 670 miljoen. Het bedrag van 10 miljoen zal op termijn dalen. Het risico dat gebruik moet worden gemaakt van de garantstelling van 10 miljoen is in het rapport gebaseerd op het resultaat van 2012 en een momentopname. Zoals eerder aangegeven wordt voor 2013 een beter resultaat en voor 2014 een neutraal resultaat verwacht.

Volgens rapport: **Kaders, raadsinformatie en besluitvorming**
De raad is niet structureel gericht geïnformeerd op het belang van Bergen bij de besluitvorming aangaande de HVC. De raad heeft daarvoor ook geen specifieke kaders gesteld. De raad staat, door toepassing van een gemeenschappelijke regeling en de rechtsvorm van de HVC, al op grote afstand.
Door geen eigen kaders te stellen wordt die afstand niet verkleind. Daarentegen draagt de gemeente, op basis van haar indirecte aandeel in de HVC, wel het volledige ondernemingsrisico.

Reactie college: De raad kan haar kaderstellende en controlerende rol uitoefenen via het college. Het college heeft de taak de raad actief te informeren. In de praktijk betekent dit dat alle belangrijke strategische beleidswijzigingen alsmede het jaarverslag en de jaarrekening via het college aan de raad worden voorgelegd. Binnen de gekozen constructie is een meer directe sturing vanuit de raad niet mogelijk. Dit geldt voor alle deelnemende gemeenten en is min of meer ook inherent aan de deelname aan een gemeenschappelijke regeling die op deze wijze is ingericht. Tot op heden is zowel ambtelijk als bestuurlijk gebleken dat naast de formele constructie er sprake is van een goede samenwerking met de HVC. Dit blijkt onder

meer uit de voortdurende en actieve wijze van het geven van informatie en toelichting door de HVC zelf op alle belangrijke processen, de jaarrekening en het jaarverslag, alsmede de gevraagde betrokkenheid bij de besluitvorming van strategische beleidswijzigingen, zowel aan de ambtelijke organisatie als het gemeentebestuur en ook de raad. Niet te min zijn er met de raad geen specifieke structurele en formele afspraken over het moment van informeren als het gaat om de HVC.
Indien de raad meer precies wil vormgeven op welk moment zij betrokken en gehoord worden bij besluitvorming over investeringen en strategische vraagstukken door HVC, verneemt het college graag hiervoor een verzoek van de raad.

Volgens rapport: **Burgers van Bergen worden geconfronteerd met de financiële effecten van de HVC**
De door de HVC vastgestelde tarieven voor de verwerking van huishoudelijk afval leiden via de VVI tot vaststelling van de tarieven voor de burgers van Bergen. De effecten van de hiervoor genoemde marktomstandigheden hebben direct invloed op de tariefstelling voor huisvuil. Dit betekent dat de tarieven voor de burgers van Bergen hoger zijn of kunnen zijn dan de tarieven op de vrije markt.

Reactie college: Het klopt dat het tarief dat de HVC momenteel in rekening brengt bij de deelnemende gemeenten hoger is dan het tarief welk de HVC op de vrije markt hanteert. Het tarief van de HVC is momenteel 78 euro per kilo ton. Dit is het laagste tarief van alle vuilbrandingscentrales in Nederland. Het tarief wat de HVC hanteert op de vrije markt ligt echter nog lager, op 74 euro per kilo ton. Dit lagere tarief wordt gebruikt om de overcapaciteit van de HVC zo volledig mogelijk te kunnen benutten. Dit komt weer tegen gunste van de deelnemende gemeenten.
De keuze voor HVC is gericht op de lange termijn en dit is ook in de tariefstelling verwerkt. Op de langere termijn is het mogelijk dat de constructie met HVC voor de deelnemende overheden een meer gunstige tarief laat zien dan in de vrije markt, maar dat hoeft niet. Destijds heeft men bij het zelf oprichten van de verbrandingscentrale voor ogen gehad dat de kosten hiervan uiteindelijk lager zou uitvallen dan bij het uitzetten van de vuilverbranding in de vrije markt. Daarnaast zijn de kosten van HVC meerjarig verwerkt in onze begroting en door het werken met een voorziening 'Afvalstoffenheffing' worden de fluctuaties in de tarieven zoveel mogelijk opgevangen, waardoor ook de gevolgen voor de burgers beperkt zijn.

Volgens rapport: **In het gemeenschappelijke rapport en in het lokale rapport zijn een groot aantal aandachtspunten (gemeenschappelijk rapport) dan wel aanbevelingen (lokaal rapport) voor de raad opgenomen.** Een aantal daarvan hangt samen met de (politieke) vraag aan de gemeenteraden of het in de toekomst nog wenselijk is, gegeven de risico's en de gemeentelijke invloed, om met elkaar in deze vorm eigenaar te zijn van de HVC en/of tot de vraag of gebruik van de gemeenschappelijke regeling daartoe het meest geëigende middel is gezien de kaderstellende en controlerende taak van de gemeenteraad. Als het antwoord daarop geheel of gedeeltelijk positief is, dan zijn in de rapporten aanbevelingen/aandachtspunten opgenomen om het huidige besturingsmodel en andere daaraan gerelateerde zaken te verbeteren.

Als het antwoord hierop niet direct positief is, dan vraagt dat om aanvullend onderzoek naar passende alternatieven. Ook dan zijn veel van de in de rapporten opgenomen aanbevelingen/aandachtspunten gewenst om op te volgen.

Het is aan de raad om deze rapporten en de aanbevelingen/aandachtspunten te agenderen en de verantwoordelijk wethouder deze punten, met een standpunt van de raad, mee te laten nemen naar de gemeenschappelijke regeling.
Dit vraagt een goede onderlinge afstemming met de verschillende aandeelhouders, directie HVC en Raad van Commissarissen. Daarbij dient bedacht te worden dat directie HVC en de Raad van Commissarissen duidelijk andere belangen en wettelijke taken hebben dan de gemeente en de gemeenteraad.

Reactie college: Er is gekozen voor deze gemeenschappelijke regeling met de daarbij behorende structuur. Indien de raad van mening is dat dit niet of niet voldoende werkt, dan zijn er twee opties mogelijk. Of stoppen met de VVI óf de reglementen en de structuur van de VVI aanpassen.
Wij zijn van mening dat de huidige structuur voldoende werkt en nog beter zal werken na invoering van de verbeterpunten. Het uittreden uit de gemeenschappelijke regeling ten aanzien van de HVC door de gemeente Bergen wordt als niet wenselijk gezien.
De VVI is één van de 17 aandeelhouders van HVC en heeft 529 aandelen A in bezit. HVC is als overheidsbedrijf eigendom van 48 gemeenten en 6 waterschappen..

Algemene reactie college ten aanzien van de onderzoeksrapporten
Wij zijn van mening dat de gekozen vorm, de gemeenschappelijke regeling VVI, voldoende houvast biedt voor een juiste aansturing en verantwoording in het dossier HVC. Zeker na de onlangs plaatsgevonden strategische herijking onder meer ten aanzien van investeringen, en wanneer op onderdelen de in de onderzoeksrapporten voorgestelde aanpassingen plaatsvinden.
Daarbij zal ook binnen BUCH verband worden gekeken welke mogelijkheden er zijn om binnen de VVI nog meer te bereiken.
Daarnaast is het college is van mening, gehoord hebbende de reactie van de directie van de HVC op de beide rekenkamerrapporten, en de huidige ontwikkeling van de bedrijfsresultaten dat het risico voor de gemeente Bergen-nh niet hoog wordt geacht. Om deze reden is het risico wel opgenomen in de Naris rapportage maar staat het niet in de gemeentebrede top 10.
Ook is er vertrouwen ten aanzien van de samenwerking met de HVC, gezien de gevraagde betrokkenheid van gemeenten bij het ontwikkelen van strategisch beleid en de door hen actief geboden informatie en toelichting op de diverse processen. De uitgebreide en gedegen reactie van de HVC op de beide onderzoeksrapporten (tevens opgenomen als bijlage) geeft daar ook blijk van.
Of de informatiestroom over HVC naar de gemeenteraad op een gewenste niveau is, is aan de raad om aan te geven. Wij wachten graag hierin de reactie van de raad af.